Open deze mailing in uw browser

Nieuwsbrief #28 januari 2026

1572 Geboorte van Nederland

450 JAAR
OP ZOEK NAAR
VRIJHEID
VERDRAAGZAAMHEID
VERBONDENHEID
VERSCHEIDENHEID

Van de voorzitter: 2026 een bijzonder jaar

Het jaar 2026 is voor het Samenwerkingsverband 1572-gemeenten / Geboorte van Nederland een bijzonder jaar. De afgelopen jaren hebben we als samenwerkende gemeenten stilgestaan bij tal van gebeurtenissen van 450 jaar geleden in onze gemeenten en in de Nederlanden. Er was een Opstand, in zekere zin een burgeroorlog, aan de gang, die uiteindelijk leidde tot het ontstaan van een onafhankelijke Nederlandse staat.
Als gemeenten hebben we daarbij aandacht besteed aan vier belangrijke begrippen die toen een rol speelden en nog steeds actueel zijn: Vrijheid, Verdraagzaamheid, Verscheidenheid en Verbondenheid. We hebben brede belangstelling opgeroepen, er zijn boeken uitgegeven, lesmethoden voor het onderwijs gemaakt en er is een jongerenproject ontwikkeld.

Onze benadering sloot naadloos aan bij een aspect van de Nederlandse Opstand dat onder historici in onze tijd meer aandacht krijgt dan vroeger: de grote lokale en regionale verscheidenheid van de gebeurtenissen.

We hebben geconstateerd hoe actueel de door ons onderscheiden waarden ook tegenwoordig zijn:

- de vrijheid en haar grenzen van het samenleven van mensen,
- de verdraagzaamheid in tijden van polarisatie,

- verscheidenheid in opvattingen en belangen en
- de verbondenheid ondanks al die verschillen, die nodig is om een gevoel van gemeenschap te hebben.

Na 2022 hebben we besloten door te gaan om ook gebeurtenissen van de jaren na 1572 aandacht te geven met 2026 als beleidsmatig eindpunt, 450 jaar na de Pacificatie van Gent.

Aan het eind van 1576 werd die Pacificatie gesloten, een vredesproces tussen de koningsgetrouwe gewesten en de opstandige gewesten onder Willem van Oranje. Het verlangen naar vrede was sterk en de Nederlanden sloten de handen ineen om te proberen de oorlog en de aanwezigheid van het muitende koninklijke leger te beëindigen.

De herdenking daarvan is een goed moment om te stoppen met onze activiteiten: de Pacificatie was een hoogtepunt na zoveel strijd en geweld, al was het voor de Tachtigjarige Oorlog nog lang geen eindpunt.

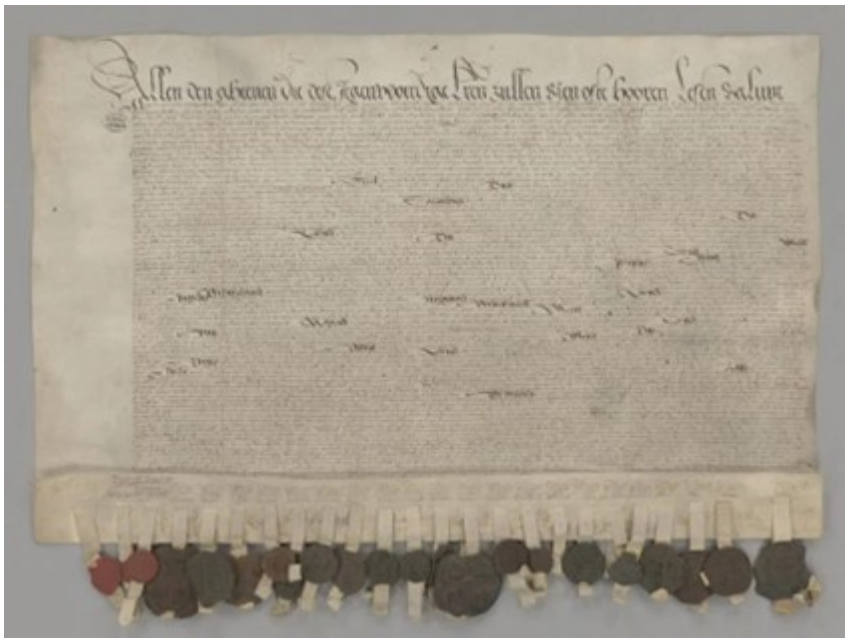

Foto: Pacificatie van Gent

Het brengt ons ook over de huidige Nederlandse grens. Veel wat er in 1576 gebeurde speelde zich af in Antwerpen (lid van ons samenwerkingsverband) en Gent (waarmee we samenwerken om de herdenking vorm en inhoud te geven). De Nederlanden waren groter dan het huidige Nederland. De Nederlandse Opstand had ook verder in Europa impact en was onderdeel van diverse internationale ontwikkelingen.

Het bestuur wil graag ook na de officiële afsluiting van de eigen activiteiten dat de aandacht voor deze belangrijke historische periode, de verankering daarvan in het collectieve geheugen en de bezinning op de kernwaarden blijvend worden gestimuleerd. Daarvoor hebben we enkele initiatieven

genomen waar we nader op terug komen. Daarnaast gebeurt er dit jaar ook nog het nodige. Dat kunt u verder in deze nieuwsbrief lezen.

De tegenwoordige tijd is zwanger van oorlogen en geruchten van oorlogen. Kernbegrippen en waarden die we hebben onderscheiden staan internationaal onder druk. Daarom voegen we aan de thema's dit jaar een vijfde 'V' toe: Vrede!

Dat wens ik u en de wereld van harte toe.

Jos Wienen

Geboorte van Nederland, het jaar 1576

Zierikzee is vanaf september 1575 belegerd door Spaanse en Waalse troepen onder leiding van de Spaanse bevelhebber Mondragon en geeft zich op 30 juni 1576 over. Lang is Zierikzee niet in Spaanse handen geweest: op 3 november vertrekken de troepen. De Staatse troepen beheersen namelijk de wateren rondom Zierikzee en bemoeilijken de aanvoer van voedsel en troepen. Bovendien heeft Mondragon te maken met muiterij in eigen gelederen.

Dat die aan het muiten slaan heeft vooral te maken met het staatsbankroet van Spanje, dat op 1 september 1575 is uitgeroepen. Door de oorlogen die het Spaanse rijk over de hele wereld voert zijn de schulden enorm opgelopen en kunnen de troepen niet meer voldoende betaald worden. Zo wordt **Aalst** (nota bene een koningsgezinde stad) op 25 juli geplunderd en tot 2 november als hoofdkwartier gebruikt door muitende troepen. Er worden wel pogingen gedaan om de muiters te bestrijden, maar die zijn weinig succesvol. Bij de Slag bij **Vissenaken** (nu Vlaams-Brabant) bijvoorbeeld doden muiters honderden veelal onervaren Staatse soldaten. **Maastricht** wordt op 20 oktober geplunderd. Mogelijk worden daarbij tot 1500 burgers vermoord.

De muiterijen ontwrichten het dagelijks leven steeds meer. Ook ontbreekt een duidelijk gezag. Landvoogd Requesens is namelijk overleden, heeft nog geen opvolger en wordt waargenomen door de Raad van State. De leden daarvan worden op 4 september 1576 door Brabantse soldaten op last van de Staten van Brabant, die ontevreden waren met het beleid van de Raad van State, gevangen gezet in Brussel. Vervolgens nodigen de Staten van Brabant provincies uit voor een vergadering van de Staten-Generaal. Eerst komen vooral de zuidelijke provincies, later ook Holland en Zeeland. Op 3 november bereiken ze in **Gent** een akkoord over politieke onderwerpen.

En dan volgt 4 november: Spaanse muiters plunderen en moorden in **Antwerpen**. Duizenden burgers komen om bij deze Spaanse furie. De op 3 november gearriveerde nieuwe landvoogd Don Juan kon dat niet meer voorkomen.

Deze furie brengt de onderhandelingen in Gent in een versnelling. Men is het er over eens dat de Spaanse troepen moeten vertrekken. Ook besluit men samen te vechten tegen de muitende troepen. Er komt overeenstemming over opschorting van de plakkaten tegen ketterij en over gewetensvrijheid. Op 8 november wordt in het stadhuis van Gent de Pacificatie van Gent ondertekend, een vrede tussen alle Nederlanden, zowel de katholieke als de protestantse. De Staten-Generaal wordt een permanent orgaan. Voor het eerst verenigen de Nederlandse gewesten zich, zonder overigens de landheer, Filips II, af te zweren. Op 7 januari 1577 wordt dit verdrag in Brussel bekrachtigd door de Staten-Generaal.

Pacificatie in een tijd van enorme polarisatie. Het kan dus! Dat wordt dit jaar herdacht, met Gent als het historisch hart ervan. In de komende nieuwsbrieven volgt daarover meer.

Na drie jaar vielen de Nederlanden uiteen in twee zogenoemde Unies: die van Atrecht en van Utrecht, volgens Bart de Wever, huidig premier van België, ‘de grootste ramp ooit’. Maar dat is iets voor later….

Evenementen en activiteiten in 2026

Lokaal, landelijk en internationaal staat er in 2026 het nodige te gebeuren rond de Geboorte van Nederland.
Zo zijn er allerlei evenementen ter herdenking van ingrijpende gebeurtenissen, zo'n 450 jaar geleden, bijvoorbeeld in:

- Brielle (1 april, 11 juli, 12 december),
- Vlissingen (11 april),
- Leiden (3 oktober),
- Alkmaar (8 oktober),
- Antwerpen (november),
- Gent (in het bijzonder op 7 november),
- Empel (8 december).
- SW 1572 houdt haar slotbijeenkomst op 20 november in Dordrecht.

De stichting Nederlandse Onafhankelijkheid houdt bijeenkomsten rond de data van het Plakkaat van Verlatinge (juli) en de Apologie van Willem van Oranje (december). Zie ook www.nederlandseonafhankelijkheid.nl

Producten van waarde van het SW 1572

De afgelopen jaren zijn de nodige producten door, in samenwerking met of op instigatie van SW 1572 ontwikkeld. De meeste zijn nog steeds verkrijgbaar (producten zonder prijs zijn gratis; # = zie website http://geboortevannederland.nl:

- Burgerschapsprogramma *Jongeren van waarde(n)* (# homepage en # ontdek/onderwijs/Jongeren van waarden).

- Onderwijsprogramma *Het mysterie van 1572* (ontdek/1572-product/onderwijs) in drie versies: voor PO, HAVO/VWO en MBO.

- Stripboek over de Geboorte van Nederland gebaseerd op het leven van Willem van Oranje (http://www.eureducation.nl).

- Kwartetspel over de Geboorte van Nederland en de kernwaarden (# ontdek/1572-product/erfgoedkwartet). € 4,95 excl. verzendkosten.
- Mobiele tentoonstelling Geboorte van Nederland (ontdek/tentoonstelling). Prijsopgave via MFD.Eekhout@dordrecht.nl.

- Boek *Willem van Oranje in brieven – De Opstand van 1572*. Uitgeverij Waanders. Onlangs in prijs verlaagd tot € 12,50.

- Dubbeldik themanummer *1572: opstandig Holland*, uitgegeven door Tijdschrift Holland (€ 12,50).
- Compositie voor beiaard *Dutch Delight*, geschreven door Jeroen van Veen, i.s.m. de Koninklijke Nederlandse Klokkenspel-Vereniging.
- Serie van 4 gouden postzegels. Uitgave van PostNL (uitverkocht).
- Herdenkingsmunt. Uitgave Koninklijke Nederlandse Munt (uitverkocht).
- Herdenkingsvlag (# ontdek/157-product/1572 jubileumvlag). € 27,95.
- Wandel- en fietsroutes (# ontdek/wandel- en fietsroute).
- Film over de officiële opening van het herdenkingsjaar 1572 in Brielle in aanwezigheid van Z.M.de Koning (+ ontdek/video).

- Maandelijkse posts op Instagram over een deelnemende gemeente (@geboortevannederland).
- Periodieke nieuwsbrieven over evenementen, uitgebrachte boeken, tentoonstellingen en ander nieuws over de Tachtigjarige Oorlog (# ontdek/publicatie/nieuwsbrieven).

Verder wordt in 2026 nog een bijzonder boek uitgegeven over de Tachtigjarige Oorlog (door WBOOKS), in opdracht van en gefinancierd door het Samenwerkingsverband 1572-gemeenten.
Niet het zoveelste chronologische verhaal, maar met aandacht aan 80 vaak onderbelichte aspecten en plaatsen in de Lage Landen en ver daarbuiten. Bijna 200 pagina's met veel illustraties.

Willem van Oranje, de musical

Van 18 januari tot en met 30 april 2026 is in Delft de musical over Willem van Oranje te zien. Dat gebeurt in een speciaal gebouwd theater met een draaiende tribune en bijna 1.200 plaatsen. De musical met alle bekende hoofdrolspelers uit het begin van de Tachtigjarige Oorlog gaat over verzet, verraad en vrijheid. Info en kaarten: www.willemvanoranje.nl

Heeft u een mooi initiatief, een boeiende lezing, informatie over activiteiten of kennis die u met ons wilt delen?

Neem dan contact op met ons via contact@geboortevannederland.nl

Website

Op de website geboortevannederland.nl staan onder andere tentoonstellingen, theaterstukken, wandel- en fietsroutes.
De Koninklijke Bibliotheek zal de website archiveren zodat deze gegevens ook in de toekomst bewaard blijven.

Informatie over de nieuwsbrief

Voor informatie en / of vragen kunt u contact opnemen via contact@geboortevannederland.nl

Copyright © 2026 Samenwerkingsverband 1572 gemeenten, alle rechten voorbehouden.
U ontvangt deze e-mail omdat u zich hebt aangemeld via onze website.

Samenwerkingsverband 1572-gemeenten
p/a gemeente Voorne aan Zee
postbus 13
3220 AA Hellevoetsluis

E-mail
contact@geboortevannederland.nl
uw gegevens aanpassen afmelden nieuwsbrief